

Sygn. akt III CZ 67/12

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa C. C., B. C.,

T. C. i P. C.

przeciwko C. Towarzystwu Ubezpieczeń S.A.

w W.

o zadośćuczynienie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 grudnia 2012 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie o kosztach zawarte

w wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 14 grudnia 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

W niniejszej sprawie rodzice oraz dwaj bracia wystąpili z powództwem na podstawie art. 446 § 4 k.c. o zasądzenie zadośćuczynienia w związku ze śmiercią w wypadku komunikacyjnym ich córki i siostry od ubezpieczyciela sprawcy wypadku. Sąd pierwszej instancji częściowo uwzględnił powództwo i nie obciążył ich kosztami postępowania wynikającymi z tylko częściowego uwzględnienia powództwa. Powodowie wnieśli apelację, która została w całości oddalona. Sąd Apelacyjny odstąpił od obciążenia powodów zwrotem kosztów pozwanej. W uzasadnieniu powołał się na art. 100 k.p.c. oraz charakter źródła dochodzonych roszczeń, sytuację majątkową powodów, ich stan zdrowia psychicznego i somatycznego oraz ich subiektywne przeświadczenie o słuszności dochodzonych roszczeń.

Pozwana w zażaleniu na rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego o kosztach podniosła, że art. 100 k.p.c. nie mógł mieć w tej sprawie zastosowania, ponieważ apelację oddalono w całości, a nie w części, przepis ten nie stanowi więc podstawy do nieobciążania powodów kosztami postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie niezbędne koszty procesu, do których zalicza się – w wypadku strony reprezentowanej przez adwokata – wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Wyjątek od tej reguły przewiduje m.in. art. 100 k.p.c. W zażaleniu trafnie podniesiono, że ten przepis nie znajduje zastosowania w sprawie, gdyż apelacja została oddalona w całości. Sądowi Apelacyjnemu wyraźnie jednak chodziło o podstawę przewidzianą w art. 102 k.p.c., a nie w art. 100 k.p.c. Powołany art. 102 k.p.c. również zawiera wyjątek od reguły wypowiedzianej w art. 98 § 1 k.p.c. Przepis ten, realizujący zasadę słuszności, stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Pozostawia on sądowi orzekającemu swobodę oceny co do tego, czy fakty

związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I CZ 110/07, niepubl.). Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, prekluzja. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony, z tym zastrzeżeniem, że niewystarczające jest powoływanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku, powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 26/11, niepubl. oraz z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 51/11, niepubl.). W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny wskazał na charakter źródła dochodzonych roszczeń, sytuację majątkową powodów, ich stan zdrowia psychicznego i somatycznego oraz ich subiektywne przeświadczenie o słuszności dochodzonych roszczeń. Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw uzasadniających zakwestionowanie tej oceny, która w istocie ma charakter dyskrecyjny. Wprawdzie kwestia trafności jego zastosowania co do zasady może być objęta kontrolą Sądu wyższego rzędu, niemniej jednak ewentualna zmiana zaskarżonego orzeczenia o kosztach powinna następować wyjątkowo (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r., I CZ 165/11, niepubl.).

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).